

ULMANLAIKU LIMBAŽI

1939.gads

Limbaži no Mazezera puses.

Laika zīmes

Aizgājušo laiku latvieši dzīvoja ar pārliecību, ka laikmetu griežus ievada zīmīgas parādības un notikumi debesīs un uz zemes. Pasaules kara sākums 1939.gada 1.septembrī sakrita ar vienu no lielākajām Limbažu apkārtnē jebkad pieredzētajām pērkona negaisa vētrām. Pirms tam jaunais 1939.gads sākās ar skaļu ugunsgrēku. 1.janvārī Limbažos aizdegās Mežgaiļa nama saimniecības ēka Rīgas un Jaunās ielas stūrī. Arī svētku dienā Limbažu ugunsdzēsēji un policisti izrādījās uzdevumu augstumos un, komandanta Hincenberga izriekoti, ātri ķērās pie dzēšanas un mantu glābšanas darbiem. Tādējādi izdevās izglābt lopus un lielāko daļu klēti glabātās labības un no uguns cieta tikai jumts.

Mazliet bēdīgāk noritēja Jaungada dienas teātra izrāde, kur krietna daļa Blaumaņa "Ļaunā gara" skatītāju bija stipri iesiluši un skaļi komentēja uz skatuves notiekošo. Sešas Limbažu grādīgo dziru patēriņa vietas - viens pirmās, četri otrās šķiras traktieri un Saviesīgās biedrības bufete, nekad nebija tukšas un 1938.gadā pārdeva alkoholiskos dzērienus par 200 tūkstošiem latu. 1939.gada februāra sākumā apstiprinātais Limbažu pilsētas budžets bija tikai 118 tūkstoši latu. Valsts mēroga mēģinājums uzsākt pretalkohola kampaņu presē izskatījās nopietns, taču apsīka līdz ar pavasara iestāšanos, jo ekonomiskie apsvērumi, dodot darbu spirta brūžiem un peļņu kartupeļu audzētājiem, bija svarīgāki par morāles jautājumiem. 1939.gada 4.janvārī Latvijas austrumdaļu pārklāja milzīgs sniegunis, uz dažām dienām pārtraucot Limbažu satiksmi ar Rīgu un Ainažiem. Taču ziema izrādījās silta un lietaina un jau februāra sākumā bija pieredzēti gājēju un vezumnieku ielūšanas gadījumi Dūņezērā, vēl pēc pāris nedēļām dažviet bija novērota ledus iešana un tika izjauktas aizsargu bataljona organizētās zirgu skriešanas sacīkstes uz aizsalušā Lielzera.

Laika zīmes

1939.gads sākās ar jaunās Zeidmaņa konditorejas atvēršanu Saviesīgās biedrības telpās. Paula Ābola uzņēmums uz to atbildēja ar solījumu turpmāk apgādāt limbažniekus ar labākajiem firmas "Bekona eksports" gaļas produktiem pat vasaras vidū, pateicoties jaunākā modeļa elektriskajai saldētavai ar nosaukumu "ledus skapis". Pēc divu gadu darbības zvejnieku kooperatīvs bija gatavs sākt tirgot Limbažos arī dzīvas zivis un šai nolūkā ierīkot atbilstošu tvertni - akvāriju piensaimnieku sabiedrības veikalā. 7.janvārī Limbažu slimnīcā ieradās Latvijas Sarkanā Krusta komisija un bija spiesta atzīt, ka kopumā labi būvētajā ēkā ir ziemas apstākļiem maz piemēroti logi un steigā liktajās otrā stāva grīdās iemetusies puve un ķirmji. Janvāra vidū ar logu nomaiņu noslēdzās luterāņu baznīcas kapitālā remonta darbi. No 23.janvāra pilsēta sāka apmaksāt brokastis - rupjmaizi ar sviestu un piena krūzi, 40 mazturīgajiem pamatskolas audzēkņiem. Dienu vēlāk dibināja Limbažu mašīnu koplietošanas savienību, lai pabalstītu lauku darbus ar daudziem saimniekiem nepieejamu tehniku. Koplietošanas savienība paredzēja izvietoties pārbūvētā šķūnī pie Mazezera un drīzā laikā iegūt īpašumā traktoru.

28.janvārī Jānis Bārda Saviesīgajā biedrībā atklāja Limbažu kultūras nedēļu, ko ievadīja Rīgas izdevniecību grāmatu tirdziņš ar 10 procentu cenas atlaidi. Patriotiski noskaņoti limbažnieki dāvināja pamatskolas bibliotēkai gandrīz 200 jaunu grāmatu. Šī pasākuma iespaidā anonīma Limbažu ievērojamāko pilsoņu grupa nolēma veicināt, kā šodien teiktu, pilsētas tēlu, pabalstot Baumaņu Kārļa pieminekļa celtniecības projektu un pilsētas muzeja izveidošanu arhibīskapa pili vai Pilsmuižas pasta ēkā. 17.februārī šos plānus ievadrakstā darīja zināmus "Limbažu Vēstnesis". 10.februārī uz 50 garīgas kalpošanas gadiem atskatījās luterāņu prāvests K.Avots, kurš mūža nogalē bija apmeties dzimtajos Limbažos. Godināt amata brāli Limbažos bija ieradušies augsti viesi - arhibīskaps Grīnbergs un Latvijas ievērojamākais luterāņu teologs profesors Maldonis. 1939.gada februārī neizpalika arī bez gaidītiem un labi apmeklētiem saviesīgiem pasākumiem. 12.februārī luterāņu draudze rīkoja īpaši veiksmīgu bazāru, kas ienesa vairāk nekā 2500 latu baznīcas remontdarbu izdevumu segšanai. Divas nedēļas vēlāk tika sarīkota Saviesīgās biedrības Dāmu komitejas ikgadējā masku balle. Pa vidu starp tiem 18.februārī notika vietējā policijas iecirkņa organizētais Labā Saimnieka vakars, kur uzdzīve turpinājās līdz rītam, bet zāle bija tik pārpildīta, ka izrādījās neiespējami organizēt dejas. 5.marta Saviesīgās biedrības pilnsapulce vienbalsīgi atstāja amatā iepriekšējo valdi. Gads bija sācies labi un ļaunām zīmēm dabā un avižu ārzemju ziņu slejās negribējās ticēt.

Sludinājumi

Vecais ugunsdzēsēju depo darba laiks:

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
13:00-17:00

Sestdienās 11.00-17.00

Svētdienās 11.00-15.00

Pirmdienās, otrdienās SLĒGTS

Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

Limbažu muzejs darba laiks:

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
10:00-18:00

Sestdienās, svētdienās 11.00-17.00

Pirmdienās, otrdienās SLĒGTS

Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

Valsts saimnieka vizīte

Februāra sākumā kļuva zināms, ka 12.martā kārtējās Limbažu Zemnieku dienas - ikgadēju lauku darba un ražojumu propagandas pasākumu, pagodinās ar savu klātbūtni sabiedrisko lietu ministrs Alfrēds Bērziņš. Bērziņš bija trešais valdības ministrs kopš 1936.gada, kas ieradās vizītē Limbažos un pēc amata būtības bija pelnījis cienīgu bet vienlaikus pieticīgu uzņemšanu, kā pirms viņa to saņēma zemkopības ministrs Birznieks un iekšlietu ministrs Gulbis. Taču Limbažu priekšgalā stāvošie vīri pietiekami labi zināja, ka Alfrēds Bērziņš nav parasts ministrs, bet, kā izteicās "Limbažu Vēstnesis" - "valsts Vadoņa tuvākais līdzstrādnieks un līdzgaitnieks". Izmantojot Kārļa Ulmaņa slimību un vadoņa īpašo pieķeršanos savam privāti par Bērziņu dēvētajam palīgam, bijušais vidēja ranga Zemnieku savienības algots darbinieks un aizsargu štāba virsnieks trīs gadu laikā kopš 15.maija apvērsuma kļuva par aizsargu komandieri, Atjaunotās Latvijas galveno ideologu un cilvēku, kurš varēja ietekmēt jebkuru iekšējās dzīves jomu ārpus armijas lietām. Alfrēds Bērziņš bija viens no ne vairāk kā trim-četriem Ulmaņa līdzgaitniekiem, kas privāti drīkstēja viņam skaļi iebilst un ministra lēmumi bija nepārsūdzami pat griežoties pie Vadoņa. 1937.gadā nostājies jaundibinātās Sabiedrisko lietu ministrijas priekšgalā, Bērziņš padarīja visu latviešu tautu par zem rīkstes iedzītiem skolniekiem, kas drīkst lasīt, klausīties vai skatīties tikai par audzinoši "derīgām" atzītas kultūras vērtības. Bērziņa cenzori, ar nodarīto postu pat mūža beigās tā arī nesapratušo skolmeistaru Jāni Labsvīru priekšgalā, graizīja un laboja pat to, kam bija izgājusi cauri Hitlera cenzūra. Par nevēlamu publicēšanai atzina pat Šekspīru.

Limbažu ģimnāzisti parādes solī.

1938.gada sākumā pēc Bērziņa iniciatīvas pieņemtais likums ļāva arestēt uz diviem-trim mēnešiem jebkuru personu, ko nejaušs garāmgājējs apsūdzēja "baumošanā". Par lielu cieņu Limbažu miertiesnesim Ozolam jāsaka, ka atšķirība no dažiem saviem kolēģiem Zemgalē vai Latgalē, viņš šo likumu faktiski nepielietoja. Pateicoties savam politiķa "talantam", nepilnu trīs gadu laikā Alfrēds Bērziņš pamanījās sagraut Ulmaņa reputāciju mazturīgās tautas daļas acīs, veicināt pilsētu strādnieku un inteliģences nepatiku pret Zemnieku Savienību un dot PSRS uzturētajiem agitatoriem spēcīgus argumentus. Pats Ulmaņa mantinieka godā sevi jau iecēlušais ministrs izlikās nemanam, ka ir stipri nemīlēts pat amatpersonu vidū un regulāri ceļoja, izklāstot Vadoņa gribu pavalstniekiem.

ULMANLAIKU LIMBAŽI - 1939.gads

12.martā, īsi pēc desmitiem no rīta, mazliet nokavējies, kā lielam vīram pienākas, ministrs Bērziņš iebruca Limbažos kopā ar Valmieras apriņķa priekšnieku. Pilsētas centrā bija spontāni izveidojušās divas sagaidīšanas komitejas. Rūdolfs Eglītis, ka mēram pienākas, gaidīja ministru pie īpaši ierīkotiem goda vārtiem. Pa priekšu domes pārstāvjiem, kopā ar policistiem un dažiem aizsargiem, bija aizsteidzies Limbažu iecirkņa policijas priekšnieks Jānis Štucers, kurš sasveicinājās ar viesi pirmais. Īsi pēc apvērsuma Štucera kungs, kurš līdz 1931.gadam bija Talsu policijas priekšnieks, bet tad kļuva par visa Cēsu apriņķa priekšnieku, atkal tika pazemināts par vienu pakāpi, uzņemoties Limbažu policijas vadību. Kā izskatās, Alfrēda Bērziņa vizīti viņš uzņēma kā lielisku iespēju atsākt karjeras kāpumu. Šai nolūkā policijas priekšnieks sekoja līdz ministram, bet viņa kundze palīdzēja, izrādot rokdarbu izstādi un uzraugot vakara mielasta pasniegšanu Saviesīgajā biedrībā. Pēc aizsargu parādes un dievkalpojuma, pulksten vienos ministrs teica runu par politikas aktualitātēm. Cita starpā, mazliet aizrāvis, viņš apsolīja, ka septiņu gadu laikā ar valsts palīdzību apkārtnē tiks attīrīti akmeņainie lauki. Lauksaimniekiem, kuru zemes vērtība bija tieši atkarīga no akmeņu klātbūtnes, uzņēma šo solījumu ar patiku, bet šauboties. Galvenā uzstāšanās tēma saistībā ar zemnieku dienas izstādi bija kūdras ražošanas veicināšana. Latvija bija ļoti atkarīga no ārzemju kurināmā un degvielas, taču savu aizvietotāju, izņemot malku un kūdru, tai nebija. Iepriekšējos gados presē bija neveiksmīgi radīts kūdras purvu strādnieka kā cietumnieka un klaidoņa tēls. To mainīt bija ļoti grūti un valsts centās uzslavēt katru kūdras produktu izmantotāju, tādēļ Limbažu izstādē goda vietā bija 24 novada zemnieki ar savas saimniecības kūdras paraugiem. Pēc runas un izstādes apmeklēšanas Alfrēds Bērziņš apstaigāja Limbažus, sākot ar aizsargu mītņi, un apskatīja jauno slimnīcu un pilsdrupas. Kopumā Ulmaņa favorīta apmeklējums iezīmēja nelielu nobīdi Limbažu varas aprindu spēku samērā. Policijas priekšnieks Štucers acīmredzami bija ieguvis vismaz nelielu Bērziņa labvēlību, pēc kuras necentās un ko parasti nemeklēja uzvedībā pieticīgais pilsētas galva Eglītis. Štucera atbīdīšana otrajā plānā pēc Kessela atcelšanas no amata līdz ar to bija beigusies un policijas priekšniekam bija iemesls cerēt uz turpmāku veiksmīgu karjeru ārpus Limbažiem.

Sludinājumi

Limbažu muzejā sākot ar

2020.gada
22.maiju

IZSTĀDE!

Ulmanlaiki

Limbažos

1934.-1939.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1939.gads

Limbažu pienotava, kuras veikals tirgoja arī svaigas zivis.

Daudzo darbu pavasaris

Martā notika biedrību un organizāciju ikgada atskaites sapulces. Saviesīgajā biedrībā, krājaizdevumu sabiedrībā, zvejnieku kooperatīvā, mednieku biedrībā un citviet viss liecināja par stabilitāti, uzplaukumu un budžeta pieaugumu, tādēļ iemesla ko mainīt nebija. Cēsu ielā 5 arī maiznieks Upenieks sāka cept konditorejas preces, solot ik dienas apgādāt limbažniekus ar Berlīnes pankūkām. Konkurējot ar Ābola uzņēmumu, arī Zeidmaņa veikals uzstādīja "ledus skapi". Pilsētnieki atviegloti uzelpoja, kad kārtējā šarlaka epidēmija netika tālāk par Salacgrīvu. Marta vidū Edmunds Mačs atskatījās uz desmit gadiem Limbažu luterāņu mācītāja amatā, bet aizsargu organizācija svinēja savu divdesmitgadi. 19.martā notikušajā svinīgajā sēdē aizsargu pasākumu vadīja Štucers, pasludinot sevi par vienu no organizācijas pamatlicējiem, kas bija mazliet dīvaini jo, viņš atgriezās no Krievijas tikai 1920.gadā.

Policijas priekšnieka kungs bija aizrāvis ar lieliem plāniem, taču Limbažu pilsētas apmēri neļāva viņam izdarīt ko iespaidīgāku par žurku un vārnu iznīcināšanas nedēļas izsludināšanu. Vārnu šaušanu uzņēmās veikt Štucera vadītā mednieku biedrība, savukārt visiem Limbažu namīpašniekiem tika uzlikts par pienākumu iegādāties žurku iznīdēšanas līdzekļus un laikā no 14. līdz 16.aprīlim masveidīgi tos pielietot. Par rezultātiem vēsture klusē, vismaz žurku astu skaitīšana izpalika. 15.martā Iekšlietu ministrija atļāva Limbažu pilsētai pārvērst līdz tam juceklīgo lopu pārdošanas vietu pie stacijas par vēl vienu, speciāli mājlopiem paredzētu tirgu un noturēt tirgus dienas ik pirmdienu. Tā bija ļoti svarīga ziņa, jo tirdzniecības apmēri pieauga. 24.aprīli tika uzstādīts jauns "Bekona eksporta" iepirkto cūku skaita rekords - uz Rīgu nosūtīja 17 lopu vagonus, bet pasta krājkase izmaksāja atlīdzības 28700 latu apmērā. Bija iemesls cerēt, ka pēc pavasara šķīdoņa limbažniekiem būs pieejama drošāka autobusa satiksme ar Cēsīm un Valmieru, jo Satiksmes ministrija bija izsniegusi pārvadājumu koncesiju jaunam uzņēmējam. Viena no 1939.gada nozīmīgākajām dienām bija 18.aprīlis, kad pilsētas valde pārņēma no Rīgas 112. un 113. gruntsgabalu, uz kuriem atradās Pilsmuiža un pilsdrupas.

Daudzo darbu pavasaris

Marta beigās Limbažos sāka veidoties rīcības komiteja Baumaņu Kārļa pieminekļa celšanai. Vienlaikus pilsētas valde sāka izstrādāt pie luterāņu baznīcas uzceltā Brīvības cīnītāju pieminekļa labiekārtošanas projektu. Tika paredzēts nojaukt daļu baznīcas sētas un izbūvēt līdz piemineklim kāpnes ērtākai piekļūšanai, kā arī solus ap to. Aprīļa beigās ap stacijas ēku sākās jauns apzaļumošanas darbu posms ar apstādījumu un puķu dobju izveidi, ko veica paši dzelzceļa darbinieki. Ģimnāzijas audzēkņi stādīja akācijas un liepiņas pie pilsētas sporta laukuma. Aprīlī Limbažos notika Meža un Spodrības dienas, kas lika pievērst uzmanību pāris nebūšanām. Ģimnāzijas direktors Jansons pirmais sāka protestēt pret pilsētas nomalē uz Cēsu ceļa izveidojušos "tautas izgāztuvi" virs kuras vienmēr pulcējās vārnu bari. Vēl nopietnāka problēma bija ļoti aktīvais huligānisms, postot gan ģimenes dārziņus, gan pilsētas jauno apstādījumu kociņus un krūmus. 23.aprīlī, atklājot Meža dienas, stādu postītāju nosodišana bija pilsētas galvas Eglīša runas galvenā tēma. Valsts turpināja veicināt interesi par aviāciju un 22.aprīlī Limbažos notika aviācijas un sporta propagandas diena ar plānieri un lidmodeļu demonstrāciju sporta laukumā. Aprīļa beigās tika izveidota rīcības komiteja mācītāja Mača vadībā, lai ieviestu jaunus svētkus pēc Mātes dienas parauga - 7.maijā svināmo Ģimenes dienu.

Pavasaris neiztika arī bez sēru brīža. 17.aprīlī mira Cēsu ielas 10 jumta istabā klusi dzīvojuši Baumaņu Kārļa vecākā meita Elizabete, kuras vienīgā iztika bija Izglītības ministrijas 1935.gadā piešķirtais pabalsts. 21.aprīlī Limbažos notika iespaidīgs bērnu gājiens no Baumaņu Kārļa laukuma uz kapiem ar pilsētas pirmajiem ļaudīm priekšgalā. Pavadīt Baumaņu Elizabeti bija iznākusi gandrīz visa pilsēta. Viņu guldīja blakus tēvam. Pēc apbedīšanas izrādījās, ka nelaiķe glabājusī daudzus ar tēva darbību saistītus materiālus, kas vai nu nebija zināmi, vai tika uzskatīti par pazudušiem 1906.gadā notikušā ugunsgrēkā. Atrastos rokrakstus sākotnēji pārņēma bijušais ģimnāzijas direktors un Baumaņu Kārļa biogrāfs Ādams Reimāns kā pilnvarots Pieminekļu valdes pārstāvis.

Baumaņu Kārļa vecākā meita Elizabete.

Pieci gadi

1939.gada 15.maijā Latvija svinēja piekto Ulmaņa vadītā apvērsuma gadadienu - tā saucamos Vienības svētkus. Visās pilsētās, arī Limbažos, svētki notika precīzi pēc Rīgā sastādīta plāna. 25.aprīlī pilsētas valdes telpās sanāca organizāciju un iestāžu pārstāvju sapulce, kur tika izveidota rīcības komiteja pasākuma sagatavošanai. No Rīgas jau bija atsūtīti Sabiedrisko lietu ministrijas konsultanta Jēkaba Bīnes sastādītie priekšraksti ielu un skatlogu dekorēšanai, nosakot karogu mastu skaitu un izmērus un prasot, lai no veikalu vitrinām galvenajās ielās tiek izvāktas preces un to vietā novietotas atbilstoši dekorētas valsts pirmo personu ģimenes. Rīcības komitejas 2.maija sēdē tika nolemts pieprasīt no Limbažu namīpašniekiem svētku vakarā iluminēt logus un otrajos - trešajos stāvos no ielas puses izvietot mazus Latvijas karodziņus, ko bija apsolijs izgatavot un tirgot pilsētas patērētāju kooperatīvs.

Baumaņu Kārļa laukums svētkos.

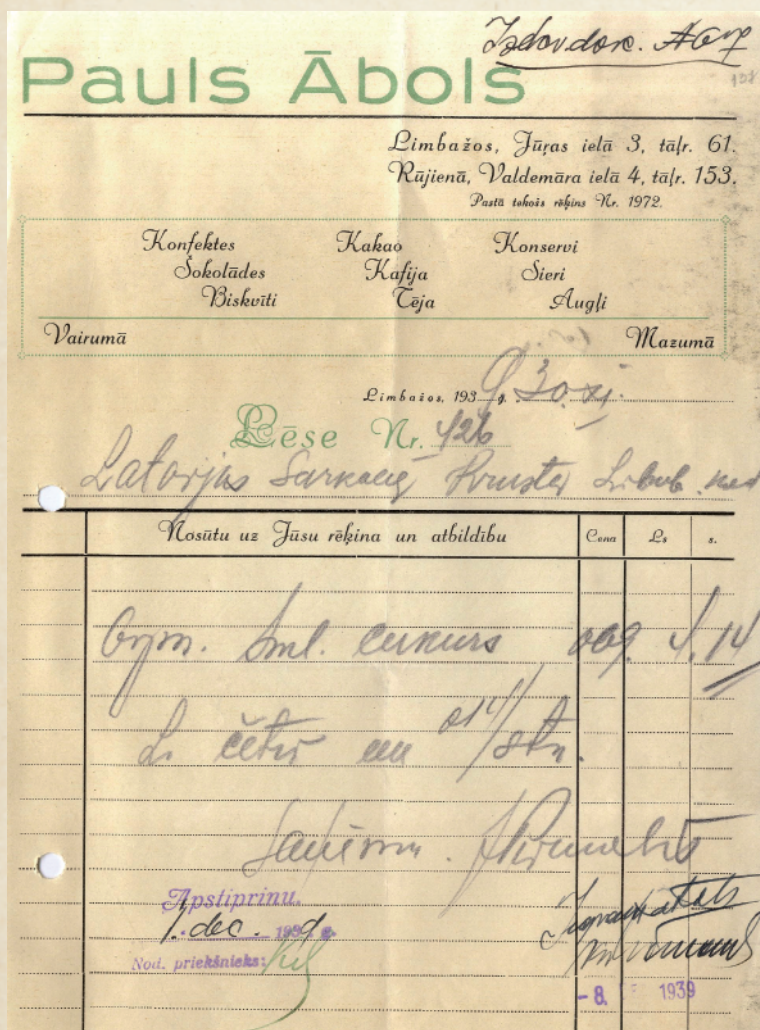
Baumaņu Kārļa kapa piemineklis

No Limbažu teātra tika prasīts 14.maija vakara izrādei ātri iestudēt Viļa Lāča lugu "Jaunā maiņa", taču tas izrādījās neiespējami un skatītājiem apsolija rādīt to pašu "Jauno siržu tiltu", ko skatījās ministrs Bērziņš. Svinības ilga trīs dienas, sākot ar 13.maija oficiālajiem aktiem pilsētas skolās un iestāžu darbinieku sanāksmi, kur referēja mirtiesnesis Ozols. Līdz 13.maija vakaram bija paredzēts pabeigt skatlogu dekorēšanu un izkārt karogus. Nākamās dienas teātra izrāde izvērtās par svētku sapulci, jo to ievadīja pilsētas galvas Eglīša runa par piegades laikā paveikto, bet pēc lugas pirmā cēliena skatītāji noklausījās oficiālo radio uzrunu no Rīgas. 15.maijs izrādījās jauka un saulaina diena. Vienības svētkus astoņos no rīta ievadīja garīgā mūzika no luterāņu baznīcas torņa, kam sekoja policijas priekšnieka Štucera vadīts gājiens uz Brīvības cīnītāju pieminekli, dievkalpojums un parāde. Septiņos vakarā Limbaži klausījās prezidenta radio uzrunu, bet pusdesmitos sākās iluminācija un mazliet vēlāk vēl viens gājiens uz sporta laukumu, kur aizdedza dižsārtus. Īpašs notikums ārpus svētku programmas bija Eglīša paziņojums par Baumaņu Kārļa pieminekļa celšanas fonda oficiālu izveidi pie Saviesīgās biedrības. Pirmajā dienā tam ziedoja 1300 latu - 300 no biedrības, 200 no pilsētas valdes, 100 no teātra un 50 no paša Eglīša. Svētku smagnēji oficiālā noskaņa atturēja limbažniekus no jūtu izpausmēm runu un parāžu laikā, taču 15.maija vakarā lielākā daļa pilsētas pulcējās un sumināja dižsārtu aizdegšanu sporta laukumā.

futbols un kafejnīca

20.jūnijā Pauls Ābols sadarbībā ar Upenieka maizes ceptuvi atvēra pirmo Limbažu kafejnīcu - konditoreju, kas izvietojās Baumaņu Kārļa laukumā 4. Kā jau minēts iepriekš, Limbažos netrūka traktieru un ēdienu veikalu, taču vietas, kur, tāpat kā Rīgas bulvāros, pasēdēt pie kafijas tases un smalkmaizītes, pagaidām vēl nebija. Kā tūristiem nepieciešama iestāde, kur netirgo alkoholu, kafejnīca no 1.augusta saņēma pilsētas valdes atļauju brīvdienās strādāt ilgāk par noteiktajiem veikalu darba laika ietvariem. Tūristi tiešām bija pasākuši apmeklēt arī Limbažus, taču noteikta plāna to uzņemšanai pagaidām nebija. Par neveiksmi tika uzskatīta nespēja izrādīt pilsētu ekskursijas autokolonnai, kas 4.jūnijā, apceļojot Vidzemi, pēkšņi iebrauca Limbažos un pameta tos pēc stundu ilgušas paviršas apskates.

Godīgi jāsaka, ka svarīgāks par ko citu limbažniekiem 1939.gada jūnijā atkal likās futbols. Beidzot bija izdevies samierināt kaislības pēc sporta biedrības pievienošanas aizsargiem un labākie Limbažu futbolisti atkal spēlēja vienkopus. 4.jūnijā Alojā notika futbola zibensturnīrs par Latvijas aerokluba vietējās nodaļas kausu, kurā, pārspējot Staiceli ar 3:0, uzvarēja Limbažu komanda. Vietējā futbola komanda bija iesaistījusies arī drosmīgā bet bezcerīgā cīņā par Latvijas čempionu titulu Prezidenta kausa izcīņā. Pirmā spēle ar "Jūrmalas sportu" 11.jūnijā bija tik svarīgs notikums, ka to personiski atklāja pilsētas galva un todien faktiski izjuka ieplānotie Bērnu svētki, jo tauta pulcējās ap futbola laukumu lai vērotu spēli un dienu iepriekš iesvētīto komandas jauno karogu. 25.jūnijā limbažnieki uzvarēja Daugavpils aizsargu futbolistus ar 5:2, taču 2.jūlijā Limbažos ieradās Rīgas Armijas sporta kluba komanda, ko uzskatīja par otru spēcīgāko valsti un sakāva vietējos ar 4:0, kas nozīmēja izstāšanos no kausa izcīņas. Tomēr, vismaz pirmajā puslaikā, vietēja komanda bija cīnījusies godam, un īpaša iemesla skumt nebija. 7.jūnija pēcpusdienā aizdegās darbnīca Kaņepa namā Parka ielā 20, ko ātri apdzēsa un pēc īsas izmeklēšanas noskaidroja, ka vainīgs bijis neuzmanīgais galdnieks. Attīrot tikko pārņemtās pilsdrupas beidzot bija nojaukta vecā sēta pie pasta ēkas, ko uzskatīja pat neglītāko vietu Limbažos, bet pašā pilī zem gruvešiem atrada iepriekš nezināmas ejas un ziņoja par to Pieminekļu valdei. Pa to laiku bija atrisinājies jautājums ar Baumaņu Elizabetes atstāto rokrakstu mantojumu. Kā Rakstu un mākslas kameras pilnvarots pārstāvis Limbažos ieradās Latvijas izcilākais bibliogrāfs Kārlis Egle un, sastādījis dokumentu aprakstu un novērtējumu, aizveda tos uz Rīgu. Limbažos vietas, kur glabāt savu pagātnes mantojumu, pagaidām nebija.

Paula Ābola veikala labdarības rēķins.

No Jāņiem

1939.gada Jāņu laika Limbažos nācās runāt par vairākiem vēra ņemamiem ļaudīm - kā dzīviem tā aizgājušiem. 15.jūnijā ģimnāzijas izlaidumu pagodināja ar klātbūtni Latvijas kara flotes komandieris admirālis Spāde. Augstais viesis apskatīja pilsētu Eglīša un citu Limbažu dižvīru pavadībā un īpaši sajūsminājās par no pilskalna redzamo Dūņezera ainavu. Uz divdesmit darba gadiem atskatījās pilsētas nodokļu inspektors Martinsons, 19.jūnijā divdesmit gadi bija pagājuši kopš Viļa Gelbes traģiskās nāves brīža. 30.jūnijā pēkšņā nāvē mira Limbažu amatnieku biedrības priekšnieks Jānis Lēnmanis, viens no aktīvākajiem luterāņu draudzes dalībniekiem. Bēru gājienā viņa zārku nesa ugunsdzēsēji un kapa tika likts vēl neredzēts ziedu un vainagu skaits no aizgājušu ciēnā turošajiem pilsētniekiem. Taču dzīve ritēja uz priekšu. Jāņu dienā tika iesvētīts Vienības dārzā tikko uzceltais paviljons, kas bija izmaksājis 30 tūkstošus latu. Atklāšanas runā Eglītis paziņoja, ka parka izveidošanu nu var uzskatīt par pabeigtu. Īpaša pateicība pienācās Limbažu galdnieku meistaram Džindžam, kurš bija veicis telpu iekārtošanas darbus. Pagaidām paviljonā izvietoja bufeti, paredzot ar laiku ierīkot tur kinoteātri.

Latvijā tobrīd tika būvēts tik daudz, ka celtniecības iespējas nereti izrādījās izsmeltas. Nācās atlikt arī Limbažu pagastnama pārbūves projektu 24000 latu vērtībā. Nesen ierīkotais Limbažu galveno ielu bitumena un asfalta segums dažviet jau bija nolietojies un jūlijā sākās remonta šosēšanas darbi Jūras un Rīgas ielās. Par vietēja mēroga skandālu jūnijā un jūlijā kļuva slimnīcas pagalma nesakoptā apkārtnē. Bija sācis brukt koka tiltiņš, kas savienoja slimnīcas pagalmu ar baznīcas kalnu, bet pašā pagalmā un tā apkārtnē brīvdienās pastaigājās atpūtnieki, kas zālājā rīkoja piknikus un, mazliet iesiluši, traucēja slimniekiem veseloties. Līdz jūlija vidum ap slimnīcu izveidoja mauriņu un puķu dobes, kas norobežoja tās teritoriju. Pilsmuižas un Mazezera apkārtnes pilnīgu attīrīšanu no drupām un lūžņiem bija paredzēts nobeigt nākamajā, 1940.gadā. Jūlija sākumā limbažnieki, kuru rocība un laiks to atļāva, paši vai lielākās grupās devās apmeklēt Jelgavas lielo izstādi, kur izrādīja Latvijas saimniecības sasniegumus.

Brīvības cīnītāju pieminēklis.

līdz Dziesmu svētkiem

Limbažu koris Dikļu dziesmu svētkos.

Kopš 1864.gadā notikušās latviešu koru pirmās pulcēšanās Dikļos, ko nereti dēvē par pirmajiem dziesmu svētkiem, bija pagājuši 75 gadi. 1939.gada 28.jūnijā Dikļos sāka būvēt estrādi ar 5000 sēdvietām, lai uzņemtu viesus 16.jūlijā paredzētajiem jubilejas Dziesmu svētkiem. Par virsdiriģentu bija izraudzīts Teodors Kalniņš, kurš mēģinājumos uzslavēja Limbažu Saviesīgās biedrības kori, un tika gaidīta arī paša Kārļa Ulmaņa ierašanās. Dikļu dziesmu svētki izvērtās par milzīgu pasākumu ar 5000 dziedātājiem un kopējo apmeklētāju skaitu līdz 30 tūkstošiem. Ieradies uz svētkiem kopā ar krietnu daļu kabineta, Ulmanis pārnakšņoja tikko uzceltajā Puikules stacijā un kopā ar iekšlietu ministru Veitmani devās braucienā uz Pāles pagastu, Salacgrīvu, Mazsalacu un Ainažiem. Īpašie Rīgas - Puikules vilcieni uz svētkiem un atpakaļ brauca pārpildīti līdz pēdējai iespējai. Limbažu stacijas pārtikas un dzērienu krājumi tāda pūļa uzplūdiem nebija paredzēti. Rīgas presē parādījās sūdzības par Limbažu stacijas darbiniekiem, kas prasījuši par dzēriena pudeli divreiz dārgāk kā Rīgā, kas patiesībā bija nevis dzelzceļnieku, bet privātu tirgotāju griba.

Jau divas nedēļas vēlāk novadā notika vēl vieni dziesmu svētki, šoreiz Limbažos. 30.jūlijā Saviesīgā biedrība svinēja 55 gadu jubileju un paredzēja iesvētīt savu jauno karogu. Uz svētkiem ieradās 16 kori ar 500 dziedātājiem, ko atkal diriģēja T.Kalniņš. Sakarā ar lielo notikumu tika veikta vēl viena Vienības parka labiekārtošana, uzstādot jaunus "tautiska stila" solus ar betona balstiem. Daļa no svinībām bija tikko atjaunotās Baumaņu Kārļa kapa vietas iesvētīšana. Jūlijā ap kapa pieminēkli par Kultūras fonda līdzekļiem bija izveidots jauns granīta iežogojums un kāpnes. Uz kapa vietu devās iespaidīgs pilsētnieku un viesu gājiens ar rakstnieku Aleksandru Grīnu priekšgalā. Vakarā Vienības parkā notika lielais koncerts, kur sajūsminātie klausītāji, kopumā ne mazāk par 2500, lūdza atkārtot vairākas dziesmas. Īpašu piekrišanu izpelnījās A.Jurjāna kantāte "Tēvijai", ko soliste Vilma Karnīte nodziedāja trīs reizes. Tā bija pēdējā lielā tautas svētku pulcēšanās Limbažos Ulmaņa miera laikos pirms krīzes, kari un varu maiņas padarīja ļaužu dzīvi pavisam citādu un lika atcerēties šo un citas svinības drošībā un pie pilniem galdiem kā tālu pagātnes teiku..

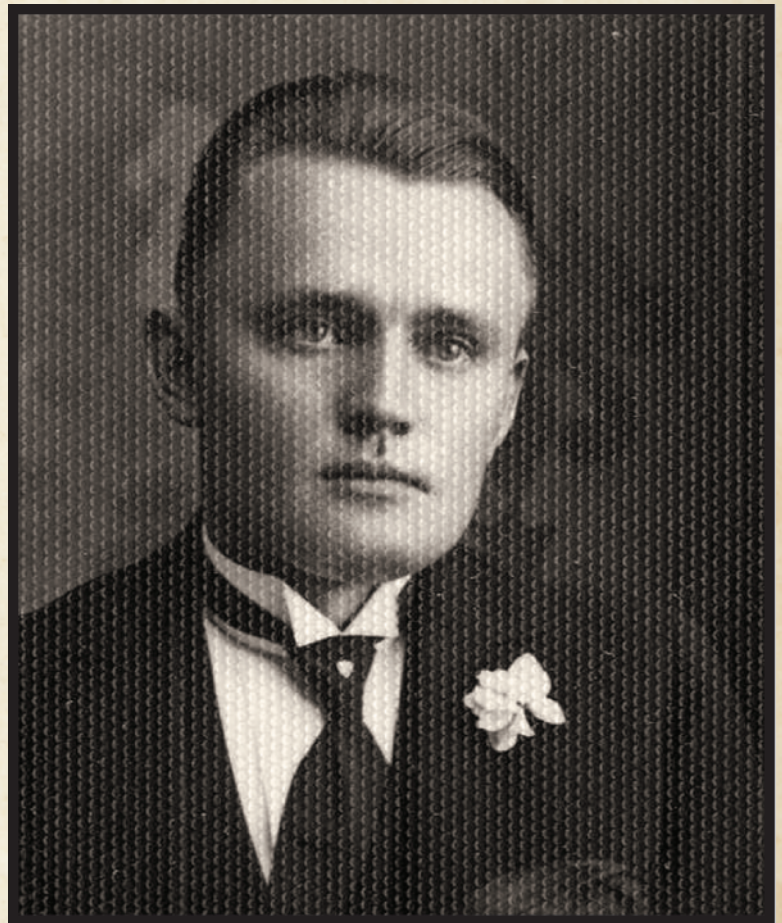

Pie parka paviljona Limbažu dziesmu svētkos.

Pirmskara augusts

Tās vasaras beigās pār Latviju spīdēja saule un debesis bija zilas un karstas. Ļaudis nojauta, ka miera laiki drīz beigsies, taču negribēja tam ticēt. Tikai poļu viesstrādnieki, kas jau gatavojās doties aizstāvēt dzimteni, to zināja pavisam droši no radu un draugu vēstulēm. Kā tas parasti gadās, arī Limbažos karš atnāca tieši tad, kad bija tik daudz plānu, tik daudz nākotnes cerību un darbi ko paveikt. Arhitekts A.Čuibe jau bija sagatavojis Limbažu jaunās ģimnāzijas projektu. Trīsstāvu ēku bija paredzēts uzcelt Rīgas ielā, ierīkojot ap to augļu dārzu un sporta laukumu. Priekšdarbiem bija jāsākas 1940.gadā. Jau pēc pāris mēnešiem paredzēja sākt būvēt pilsētas jauno lopkautuvi. Tas var likties ļoti prozaisks projekts, taču gaļas produktu kvalitāte jau izsenis bija nopietna Limbažu problēma. Pilsētas valde sāka apsvērt arī iespēju beidzot iekārtot pašvaldības pārvaldītu pirti. Iepriekš pastāvējušās trīs mazās Limbažu pirtis bija tik neveiksmīgi ierīkotas, ka limbažnieki parasti mazgājās mājās pašu spēkiem. Kopš pavasara tika gaidīts un plānots kāds liels tehnikas brīnums - strāva no Ķeguma. Ar to beigtos atkarība no Braslas mazās spēkstacijas un būtu nodrošināta droša un no vietējā skatījuma faktiski neierobežota elektrības piegāde, kas ļautu 500 elektrotīkla abonentiem uzstādīt ko spēcīgāku par atļautajām 30 vatu lampiņām. Latvija gaidīja, ka 1940.gadā to šķērsos tūkstošiem tūristu ceļā uz Helsinku olimpiādi. Galvenā trase veda caur Cēsīm un Valmieru, taču uz savu labumu cerēja arī Limbažos. 1939.gada augustā pirmo reizi atskanēja runas par veselīgu dzīvesveidu. Pie spēcīgas latviskas barības pieradušie limbažnieki nelabprāt pirka svaigi ēdamus dārzeņus un gurķi, tomāti un redīsi te maksāja divreiz dārgāk kā Rīgā. Bija cerība, ka pilsētnieku ēdienu izvēli izdosies mainīt. Viss liecināja par to, ka mazā pilsēta kārtīga Latvijas pagasta lielumā ir uz jauna pārbūves un uzlabojumu viļņa sliedī, spējot padarīt tikpat daudz kā trīsreiz lielākie un ar piecas - septiņas reizes solidākiem budžetiem apgādātie Vidzemes reģionālie centri..

Mācītājs Edmunds Mačs.

11. - 14.augustā pie Lielezera izvietojās Limbažu rajona mazpulku nometne, ko apmeklēja arī pilsētas galva Eglītis. Mazpulcēni sacentās šaušanā, peldēšanā un mājturībā un, pateicībā viņus izmitinājušajai zemnieku sētai, strādāja arī lauku darbus. 13.augustā visi Limbažu apkārtnes ezeri pieredzēja makšķernieku ekskursiju, kas ieradās ar vilcienu no Rīgas. 29.augustā Limbažus apmeklēja daudz nopietnāki viesi - grupa Lietuvas ārstu, kas automašīnās apceļoja Baltijas reģiona valstis. Paši limbažnieki 20.augustā apciemoja Rūjienu, kur tika atklāts ievērojamā Ulmaņa līdzgaitnieka Alberinga piemineklis. Saviesīgā biedrība domāja par līdzekļu vākšanu jaunām klavierēm, jo vecajām bija jau 53 gadi, bet vairāki vietējie mūziķi lika priekšā organizēt Limbažos simfonisko orķestri, kāds jau pastāvēja Cēsis. Septembrī bija gaidāma Latvijas mākslinieku ceļojošās izstādes - pārdošanas ierašanās. Augusts beidzās ar Umurgas dziedāšanas biedrības septiņdesmitgades svētkiem, ko limbažnieki apmeklēja, izmantojot visu pieejamo pilsētas autotransportu. Dziedāja Saviesīgās biedrības koris un uz pasākumu ieradās Umurgā dzimušais Preses departamenta direktors M.Jansons. Tai pašā dienā, 27.augustā, Limbaži uzņēma pēdējā miera laiku Vienības velobrauciena dalībniekus, kas atradās ceļā no Valmieras uz Rīgu. No 188 Valmierā izbraukušajiem Limbažus saviem spēkiem nenasniedza tikai divi. Cēsu un Rīgas ielas krustojumā bija ierīkots tiesnešu galds un sagatavoti atspirdzinājumi. Augustā noslēdzās arī Limbažu dzīves nepatīkamākā epizode 1939.gadā. Par janvārī notikušo Erasta Upmaļa slepkavību, kuras vienīgais iemesls bija upura krogā parādītais naudas maks, noziedznieks saņēma mūža ieslodzījumu.

Pirmskara augusts

Vasara Lielezera krastā

Augusts solīja dot vietu tikpat veiksmīgam septembrim. Taču tad Vācija izlēma uzbrukt Polijai un Latvijā no 1939.gada 3.septembra sākās kara ekonomikas laiks. Latviešu tautsaimniecība nonāca starptautiskā izolācijā starp karojošām valstīm un līdz liktenīgajam 1940.gada jūnijam iestājās tā saucamais "blokādes gads". Ulmanis joprojām vadīja valsti, taču īstu ulmaņlaiku vairs nebija. Piesaucot tā brīža Latvijā populārākā romāna titulu, tie bija aizgājuši kara vējiem līdz.

Sludinājumi

Izstāde Limbažu muzejā Burtnieku ielā 7 no 03.11. līdz 28.11.

87 LĀČPLĒŠI

AR LĀČPLĒŠA KARA ORDENI
APBALVOTIE NOVADNIEKI